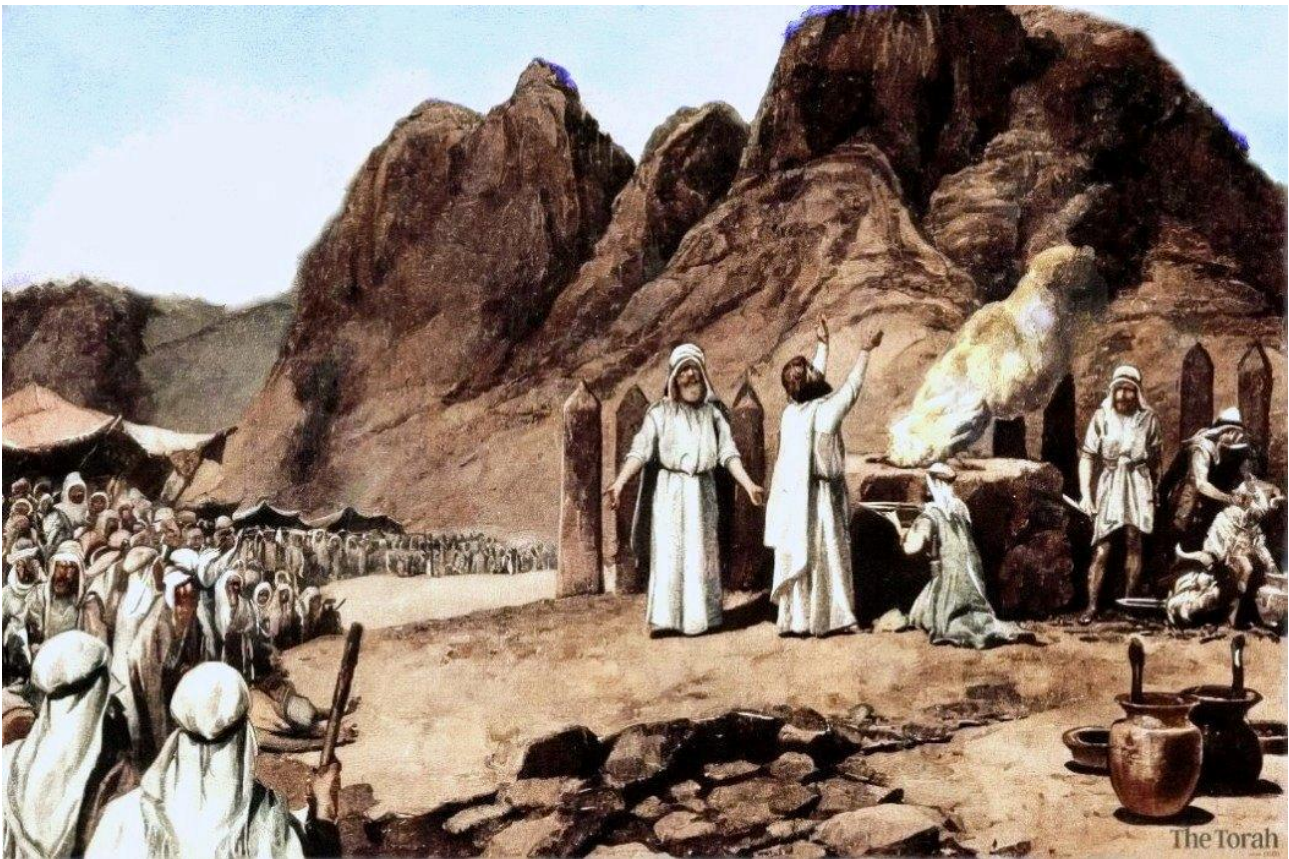

Parasha Mishpatim: Na'aseh V'Nishma

Shemot 20:26 - 24:18

Mishpatim laat ons kennismaken met de dagelijkse verantwoordelijkheden die de goddelijke geest voor ogen heeft om een heilige samenleving te creëren, en gaat daar dieper op in. Na de *Asseret Dibrot*, de Tien Geboden, in de parasha van vorige week, Jethro, wordt deze week een gedetailleerd rechtssysteem uiteengezet dat afhankelijk is van de naleving ervan door het individu. De verwachting is dat de rechtschapenheid van iedereen zal samensmelten tot een rechtvaardige en barmhartige soevereine natie.

"Als mensen handelen in overeenstemming met de geboden, verheffen ze niet alleen zichzelf, maar ook de wereld."

Vorige week in Jethro: “Mozes kwam en riep de oudsten van het volk bijeen en legde hun de woorden voor die God had geboden. Het hele volk antwoordde eensgezind: ‘Alles wat God gezegd heeft, zullen wij doen...’” (Exodus 19:7). Deze week reageren zij, wanneer Mozes het “Boek van het Verbond” voorleest aan het volk op de berg Sinaï, op soortgelijke wijze: “Alles wat de HEER gezegd heeft, zullen wij doen en wij zullen gehoorzamen” (Exodus 24:7). In het Hebreeuws is dit de bekende uitdrukking *na'aseh v'nishma*, die vaak vertaald wordt als “wij zullen doen en wij zullen horen/luisteren”.

De uitdrukking *na'aseh v'nishma* is uniek omdat het doen (*na'aseh*) vóór horen/begrijpen (*nishma*) gaat, wat een verbintenis inhoudt om in geloof te handelen voordat de details volledig begrepen zijn. Dit concept van handelen vóór kennis druist in tegen de gangbare opvattingen van veel hedendaagse Joden, die zelden een besluit nemen voordat ze de gevolgen ervan begrijpen.

Verschillende *middot* komen in me op wanneer ik denk aan handelen voordat men iets weet: *emunah* / geloof, *bitachon* / vertrouwen, *zerizut* / enthousiasme, *charitzut* / besluitvaardigheid, enzovoort. En toch klinkt deze beroemde Hebreeuwse uitdrukking *na'aseh v'nishma* als een strijdkreet van onze traditie. Beelden van duizenden Israëlieten in witte toga's, hun ogen glinsterend van tranen van ontzag, angst en vreugde, die zich buigen in smeekbede en jubel. Welke deugd bracht hen ertoe, vraag ik me af, om in te stemmen voordat ze wisten, laat staan begrepen, waar ze mee instemden?

Op een alledaags niveau: hoeveel van ons doen tegenwoordig een impulsieve online aankoop zonder de herkomst, kwaliteit of impact van het product op ons milieu te kennen? Of we schrijven ons in voor een scala aan producten en/of diensten waarover we weinig

weten, om er vervolgens spijt van te krijgen, of erger nog, zonder het abonnement te kunnen opzeggen. Kun je de *middah* identificeren die ten grondslag ligt aan jouw impulsieve consumentengedrag? Het is onwaarschijnlijk dat dit de basis vormde voor de gehoorzaamheid van onze voorouders.

Rabbi Jonathan Sacks, z"l, verwijst naar de interpretatie van de Rashbam (Rabbi Shmuel ben Meir, 12e-eeuwse Bijbelse en Talmuedische commentator, kleinzoon van Rashi): "Wij zullen doen [wat ons tot nu toe is opgedragen] en wij zullen [alle toekomstige geboden] gehoorzamen."

"De uitspraak van de Israëlieten keek dus zowel terug als vooruit. Het volk begreep dat ze zich op een spirituele én een fysieke reis bevonden en dat ze misschien niet meteen alle details van de wet zouden kennen." *Nishma* betekent hier niet "horen", maar "luisteren, gehoorzamen, getrouw reageren in daden".

Het was het vertrouwen van de Israëlieten dat hen in staat stelde het onbekende te omarmen.

Waar luisteren wij vandaag de dag naar? Er is een veelheid aan stemmen die tegelijkertijd om onze aandacht schreeuwt, zoveel zelfs dat we verlamd raken, overweldigd worden of keuzes maken die niet in ons eigen belang of in het belang van de samenleving zijn. We worden hier al jaren mee gebombardeerd. Het refrein dat ik vaak hoor is: "Ik kan er niet meer tegen." Zoveel van wat we te horen krijgen, druist in tegen ons waardenstelsel en onze overtuigingen.

Als u dit leest, overstemt de stem van Mussar, net als die van mij, wellicht een aantal andere stemmen, omdat ze weergalmt van waarheid, een hedendaagse roep van waarheid (*emet*), geloof

(*emunah*) en hoop (*tikvah*). Hoewel de beoefening van Mussar structuur biedt, net als ons halachische systeem, gaat ze een stap verder door te spreken tot onze individuele *neshamot* (ziel). We worden aangemoedigd om de mitzwot naar beste vermogen te verrichten, maar onze verantwoordelijkheid eindigt daar niet. Mussar opent voor ons een rijke wereld van persoonlijke groei en spiritualiteit.

In *Messilat Yesharim* merkt Rabbi Luzzato op dat het vervullen van de mitzwot-rituelen slechts een deel van het geheel is. Hij benadrukt het belang van ons gedrag en onze houding ten opzichte van de ander als de hoogste maatstaf. De vele mitzwot in de parasha van deze week nodigen ons inderdaad uit om heiligheid te beoefenen in onze relatie met anderen en onze gemeenschap. Hoewel we de wereld niet kunnen veranderen, kunnen we onszelf wel veranderen. Maar we mogen de wereld toch ook niet vergeten.

Door oefeningen aan te reiken die ons toegang geven tot onze innerlijke waarheid en tegelijkertijd het Goddelijke dienen door de last van de ander te dragen, hebben de Mussar-meesters de lat hoog gelegd. Ze creëerden een platform voor het naleven van de *mitzwot* en voor het herijken van onze ziel. Onze voorouders ontvingen een reeks voorschriften om op te volgen teneinde een rechtvaardige samenleving te creëren, die aan ons zijn doorgegeven. Daarnaast hebben wij een uitgebreide Mussar-gereedschapskist ontvangen om de hemel op aarde te creëren. We hebben het voorrecht gehad om te *nishma* (horen/luisteren). De taak voor ons is nu om de veelheid aan stemmen om ons heen te sussen en *na'aseh* (te doen). We hebben gehoord – laten we nu handelen.

"Het lot van de wereld hangt af van het gedrag van de mensheid."